

תיקוני עירובין

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 325
סיון תשפ"ב

כלפי מי ששובת בעיר, אבל אם הולך לעיר הסמוכה, או אפילו לשכונה שמנותקת קצת מהעיר במרחק של קמ"א אמה ושליש [כ- 68 מטר לרח"ג, כ 81 מטר לשיעור חזו"א], אסור ללכת לשאר העיר ומחשבים את התחום אפילו בתוך העיר ההיא, והיכן שכלתה מידת תחומו אפילו באמצע בית, אינו מותר ללכת מחוץ לחצי זה.

עוד יש לציין בשנה זו, שחל חג השבועות במוצאי שבת, ראוי להניח את העירוב שנעשה עבור השבת, שיחול גם ליו"ט שלמחרת, וישאירו אותו קיים כל בין השמשות של מוצאי שבת, והטעם כדי להתיר הוצאה שאין בה צורך, במקומות שהעירוב יכול להועיל. וכך מבואר במשנ"ב (סי' תקכ"ח סק"א) שאע"פ שאין מניחים עירוב במיוחד בשביל יו"ט, אבל כשמניח לשבת יניח אותו גם ליו"ט, וכמו שכתוב בנוסחאות שבסידורים שמניח לכל השבתות וימים טובים.

בוגרי השיעורים שמתמסרים לבדיקת הישובים ותיקונם

במסגרת הפעילות לבדיקת עירובי הישובים ותיקונם לזכות את הרבים, זכינו בס"ד להתקדמות גדולה ומשמחת, כאשר כמה מבוגרי השיעורים רכשו את הידע המיוחד בשימת לב לפרטי ההלכות והבעיות המצויות, וגם נטלו על עצמם להיות שותפים במסירות הגדולה לכתת רגלים בין הקוצים, בשמש ובשרב, באופן שאדם מן השורה אינו מסוגל להבין כיצד משקיעים כל כך ללא תגמול מכובד. אין לנו הסבר מובן מדוע הם בחרו להשקיע כל כך, למה דוקא הם, ומה באמת עושה אותם מסוגלים למאמץ הזה. רק דבר אחד עומד לפנינו, השליחות של הקב"ה לעם ישראל, להיות ערבין זה לזה, להתאמץ כדי שיהודים ישמרו שבת, ולשמוח בזכות העצומה בהכשרת העירובים, שבכל עירוב מתוקן יש עוד כמה מאות או אלפי יהודים שנמנעים מחילול שבת.

בחודש האחרון יצא אחד מהבוגרים מהשיעורים מעיר אופקים, אברך מתמיד וירא שמים, שיצא איתנו מספר פעמים לישובים, להתלוות ולראות את ההלכות למעשה, והדבר נגע לליבו. הוא ביקש מאיתנו לדאוג למקום אחד שיש בו כבר תשתית טובה, ויש בו רב או מישהו שאיכפת לו שייסייע לו להשיג את התיקונים שיצטרכו. הדרכנו אותו לצאת לישוב מסוים, עם תיאום עם ניצי מהמקום, ולבדוק את כל הישוב. האברך יצא לישוב ועבר

כמה שעות עמוד אחר עמוד, עד שהתעייף וחזר לביתו, ושוב ביום אחר יצא ועבר עוד כמה שעות ושוב חזר לביתו, עד שהשלים את הבדיקה בכל הישוב.

באחת מהפעמים הוא עבר סמוך לרפת גדולה, והתרחק ממקום הזבל של הפרות, עד שראה מקום יבש שאפשר לדרוך בו כדי לעבור ולהמשיך לבדוק את העירוב, והנה רק הוא נכנס כמה מטרים, ופתאום שוקע בזבל בהמות רך עד הברכיים, הוא הבין שהחלק העליון מתיבש מהשמש, אבל מתחת נאסף אוצר רטוב ומלוכלך. במצב כזה הוא גם לא יכול לחלץ את עצמו משם. למזלו היה איתו מישהו מהישוב שזרק אליו קרשים, והוא עלה עליהם והצליח לצאת משם. אבל הריח הנורא לא עזב אותו ואת בגדיו ונעליו, עד שהגיע לביתו, ונעליו החדשות שקנה לפסח, יצאו משימוש, מחמת הריח שנדבק בהם. הדברים האלו וכיוצא בהם, מלווים את אנשי העירובים, וטוענים אותם בחבילות של מצוות גדולות, שאין לנו יכולת להשיג אותם, רק משהו לסייע להם בעידוד, בתודה ובתרומה.

עשיית התיקונים יחד עם עובדי המועצה

במהלך הבדיקה הוא ראה שבאמת רוב הקו של העירוב היה תקין, אך היו כמה בעיות במקומות שונים. הוא צילם אותם ושאל עליהם, וביחד למדנו על מה צריך להעיר להם לתקן, ועל מה צריך להקל להם. לאחר מכן הוא יצר קשר עם המועצה, ועם העובד, ודיבר איתם על חשיבות התיקון

הגברת המודעות בעירובין היא שלב בקבלת התורה

בימים אלו אנו עומדים לקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו, תורה שכוללת אורחות חיים ומצוות לכל זמן ועת. יש מצוות שאנו רגילים לקיימם כמנהג אבותינו, יש מצוות שאנו מהדרים בהם ומוציאים ממון להשיגם בהידור, או מחמירים בחומרות שלא נהגו אבותינו, איכשר דרא, אבל יש מצוות שעדיין לא כל ישראל יודעים לקיימם, חושבים שמסתמא הכל מסודר ואין בעיה, או שלא צריך בנושא זה כשרות של מישהו שיוודע כל כך, ולצערינו יש במצוות אלו מכשול גדול. אחד מהנושאים הבולטים בחוסר המודעות שיש לציבור בנושא, הוא נושא העירוב של שבת, שבצעם כל אדם זקוק לו כדי להעביר חפצים, לקחת ילד על הידיים, לטלטל עגלה, לקחת סידור וטלית, מפתח ועוד, ואם העירוב אינו כשר ח"ו או לא מהודר, הרי שמירת השבת של כל כך הרבה אנשים נפגמת, או ח"ו מתחללת, ובכל זאת הרבה אנשים אינם יודעים מהו, היכן הוא קיים, על איזה כשרות הם סומכים, ואם בכלל יש עירוב, ואם הם לא יוצאים מהעירוב.

הגברת המודעות בנושא העירוב, הוא מצוה גדולה מאוד, מדובר גם בציבור בני התורה, אברכים ורבנים, שאינם יודעים שהמצב בעירובים בכלל הארץ קשה מאוד. יש משפחות שכבר יודעות שחייבים כשרות מהודרת גם בעירוב, לפחות כמו במאכלים, ויודעים שעירוב שנמצא בכשרות רבנות אינו מתאים להם כלל גם אם המפקח בטוח הוא אדם חרדי, כיון שעושה מלאכתו לפי הקריטריונים של הקולות הגדולות והדחוקות, שאי אפשר לבן תורה לסמוך על כך. לעומת זאת יש משפחות שלא מבינות מה גרוע בעירוב בכשרות רבנות, כביכול מה כבר יכול להיות בעיה אם קושרים חוטים שנקרעים, יש משפחות שלא סומכות סתם על כל כשרות, אבל כשרואים שיש אנשים חרדים שמטלטלים, זה כבר מכשיר להם את המצב גם בלי לדעת כמה הם מעודכנים. ויש משפחות שמספיק ששומעות שיש רב דתי בישוב, מסיקים מזה שמסתמא יש עירוב מהודר. אין צורך להאריך מה הבעיות המצויות כל כך, כל מי שקורא כאן את הפעילות הברוכה בס"ד במגוון סוגי העירובים, יודע את החשיבות והאחריות הנדרשת לעירוב טוב, ומדוע אי אפשר לסמוך על עירוב כללי באשר הוא.

לכן בימים אלו של קבלת עול תורה ומצוות עם ההשפעות המתחדשות מידי שנה, נקבל על עצמינו לקיים ולשמור ולסייע לאחרים, להיזהר מלהיכשל במלאכת הוצאה וטלטול בשבת, ולהשתתף ולחזק את העירובים המהודרים בכל אתר ואתר.

טלטול מותר בחג השבועות אך לא לשכוח שני דברים

בחג השבועות הבעל"ט, מותר לטלטל דברים, עגלות וילדים, גם במקום שאין עירוב כהלכה, כיון שביו"ט הותרה מלאכת הוצאה, גם לשאר צרכים שאינם אוכל נפש, מתוך שהותרה לצורך אכילה הותרה גם שלא לצורך (שו"ע סי' תקי"ח ס"א). אבל דעת הרמ"א שם שצריך שיהיה עכ"פ צורך קצת בהוצאה זו, ועיין במשנ"ב שם (סק"ו) שבאחרונים מבואר שלא כל צורך הותר, כגון להחזיר חפץ לבית שאינו לצורך היום אלא כדי שלא יפסד, [או להחזיר טישו כשיש לו בבית ברווח], ראוי להחמיר שלא לטלטל. מחמת דינים אלו רבים נוהגים ללכת בחג לבקר ולהתארח אצל בני המשפחה שבשבתות אי אפשר לבקרם, מחמת שאי אפשר לטלטל את התינוקות בעגלות, וכעת ביו"ט מותר לטלטל ואפשר ללכת להתארח אצלם. אבל חשוב לזכור שני דברים, א' אין לטלטל דברים שלא לצורך וכנ"ל. וזה מצוי שיש בעגלה מבוק מים שאינו נצרך, או משחק שנשאר מהטיול בימי החול, וכן טיטולים בדרך חזור, שלא ישתמשו בהם בדרך ובבית יש אחרים, ועוד דוגמאות כיוצא בזה. ב' יש להקפיד על דיני התחומין, שלא לצאת מחוץ לאלפיים אמה, כמו שכתב השו"ע (סי' תקכ"ח) שיו"ט אינו צריך עירובי חצרות, אבל צריך עירובי תחומין. שיעור התחום אינו גדול, אלא רק כקילומטר אחד, שאדם רגיל הולך בזמנינו ברבע שעה, ובהליכה מהירה אף פחות מעשר דקות. אלא שבתוך העיר נחשב הכל למקום אחד

של בעיות אלו. יש לציין לשבח את שמעון העובד של המועצה הדתית, שמגיע ברצון לתקן את העירוב כפי שמתאפשר לו בין עבודות המועצה, וגם כאן הוא הגיע עם טרקטור של המועצה ועם עמודים חדשים, והעמיד במקומות הבעייתיים.

במקום אחד היה צריך עמוד גבוה במיוחד, ולאחר שהתקינו את העמוד היה להם בעיה להרים את החוט לראש העמוד, כי גם המקל של העירובים לא הגיע לראש העמוד. אחד מהעובדים התנדב לעלות בכף של הטרקטור, עם המקל בידו, וכך הגיע עם החוט לראש העמוד.

בדברים אלו אנו רואים את ההשקעה הנדרשת בתיקון העירובים, ואיך שאברכים מתמסרים למען כלל ישראל. יתן ה' שכל אחד יזכה לעשות את תפקידו בעולם, ולזכות את הרבים בתורה ובמצוות, ושנזכה להיות שותפים בזיכוי הרבים.

העמוד בעירוב בטבריה יכול להיות שלך!

עלות צורת הפתח אחת, 2 עמודים - 1900 ₪

הנצח את יקירך והעמד להם זכות לנצח!

חדש! ניתן להנציח את שם התורם על העמוד.

לתרומה ולמסירת שמות

דרך נדרים פלוס, בתוך קופת מוקד העירוב,

לפרויקט הקמת העירוב בקרית שמואל בטבריה

או על ידי נציג בטלפון - 0548483320

הכנות להקמת עירוב שכונתי נוסף בעיר כרמיאל

במחלקה להקמת עירובים שכונתיים בעיר הפריפריה, אנו עוסקים בתקופה זו בעירוב השכונתי בעיר כרמיאל. לפני הרבה שנים כאשר התחילה הקהילה של האברכים להשתכן סביב לישיבת רינה של תורה, נסענו לשם לבדוק את האפשרויות להקמת עירוב שכונתי, ועשינו תכנית לשני עירובים, ובס"ד שניהם הוקמו בעמל רב של האברך המסור הרב דויטש שליט"א, שהיום נושא את כל פיקוח העירוב ועמל לתקנו כראוי. כעת לאחר שהאברכים מתפרסים גם לשאר חלקי העיר, גבר הצורך להגדיל את העירוב הפנימי, וכן לעשות עירוב נוסף בשכונה הוותיקה של רב העיר, יחד עם ההשקעה גם בפיקוח על העירוב העירוני שיהיה מתוקן כפי האפשר.

בעקבות הצורך ודרישת הציבור שם, נסענו שוב כמה פעמים ועברנו בין הבתים והחצרות במשך שעות ארוכות, עם האחראי ועם אברכים נוספים המסייעים במלאכת הקודש, לבדוק כל גדר וכל פינה, כיצד ניתן לנצל אותה שתשמש להקמת העירוב, והיכן לא כדאי להשתמש בגדר, אלא לעקוף אותה עם צורת הפתח. כמובן שבעיר כזו מעורבת בתושבים שונים, אנו לוקחים בחשבון גם את הקושי שיש מצד השכנים בהתקנת עמודים בתוך העיר, עם ההתחשבות בשכנים שאינם יהודים או שאינם מכירים את הצורך בעירוב, ואי אפשר להעמיד להם עמוד לפני הבית, ולכן עריכת התכנית לוקחת זמן ומחשבה רבה, מקצועיות ונסיון רב, ועל הכל צריך סייעתא דשמיא מיוחדת. אנו מקווים מאוד יחד עם כל בני הקהילה המצפים להקמת העירוב, שנזכה בקרוב לעשייתו והשלמתו כהלכה, ללא עיכוב וללא תקלות.

מציאת פתרון לחבר עירוב לקיר של קניון

בעשיית התכנית היו הרבה נידונים הלכתיים, היכן אפשר לסמוך על הגדר הקיימת, והיכן צריך לעשות צורת הפתח, היכן כדאי לחבר את העמוד שיהיה יותר טוב ופחות ניכר, ובאיזה אופן יכלול את המעברים שהציבור משתמש בהם. באחד מהמקומות באזור הקניון, היינו צריכים לכלול את קומת החניה שמתחתיו כיון שהוא משמש מעבר קצר ומשמעותי, אבל האחראי אמר שלבנין הזה אינו יכול לחבר עמוד עירוב בשום אופן. הסתובבנו הלך וחזור סביב הבנין, עד שבס"ד מצאנו פתרון שמתקבל על הדעת, לקשור חוט לקיר הבנין בגובה שש מטרים, ולהוסיף למטה אבן שיש דומה לציפוי הבנין, שתשמש כדיון לחי, ומעבר לכביש יעמוד העמוד השני בגדר של הרחוב. האחראי הסכים ואמר, שדבר כזה נראה שיכול לקבל הסכמה לעשות על הבנין, ובודאי זה יפתור את הבעיה הגדולה שהיתה להם, וגם יכניס את הדרך בעירוב. כל המעלות יחד.

במקרה זה אנו לומדים כמה דברים, לומדים לחשוב איך לעשות את העירוב בצורה שתתקבל, וכן לומדים פתרון להתחברות לקיר שיש, ע"י לחי מאבן שיש שמודבק בצורה יפה. כמובן שגם זה לא קל לקבל רשות, וצריך למצוא מישהו שיש לו קשר עם מנהל המקום, שיבקש ממנו את הדבר, ואם קשה שהוא יסביר את כל הפרטים, לפחות שיגיד שהוא רוצה שיתן לנו את בקשתינו. ויתן ה' שיהיה הצלחה.

מדוע מומלץ להימנע מדין פי תקרה בעירוב גדול

בצד אחר היתה בעיה עם כמה יציאות של החניון, שהם פירצה לעירוב, כי החניון פתוח אל הרחוב שבשכונה, ומצד שני יש פתחים אל מחוץ לעירוב, הפתחים רחבים יותר מ"אמות, ואין להם שער שסוגר, א"כ שוב יצטרכו לעשות להם צורת הפתח. בשלב ראשון שאל אחד מהאברכים שהשתתף בסיוור, שאפשר להתיר גם בלי צורת הפתח, מדין פי תקרה יורד וסותם.

אבל הסברנו שיש הוראה במוקד העירוב לעירובים להימנע מלסמוך על פי תקרה לעירוב הכללי או השכונתי, מחמת כמה סיבות הלכתיות. ומתוכם, א' צריך שפה התקרה יסתיים בצורה ישרה ביחס לצורת המקום, כמבואר בגמ'

ובשו"ע (סי' שס"א ס"ב) בדין נפרץ הקירוי באלכסון, שאפילו שהתקרה מסתיימת בקו ישר ולא מתעגל, אבל כיון שביחס לבית זה אלכסון אינו כשר. ולא תמיד שמים לב לכך. ב' פי התקרה משתנה לפעמים, כגון שמוסיפים לפניו עוד חתיכת גגון משופע, ולפעמים הוא פוסל את שפת התקרה מדין פי תקרה ואכמ"ל בפרטי הדינים. ג' דין פי תקרה

עמודים וקורות בטון שיטמנו צו"פ בכניסה לחניון

מועיל רק ברוח אחת, וי"א גם בשתי רוחות כצורת גאם [כצורת ר], אבל אם יש שני פתחים זה במזרח וזה במערב וכדומה, לא אומרים פי תקרה במפולש. וגם בזה לא שמים לב, ובפרט כאשר אחרי שנה או שנתיים נוספה עוד פירצה והתירו אותה בפי תקרה, ולא זכרו באותו זמן שכבר אמרו אותו במקום אחר. מתוך כל הסיבות האלו, אנו נמנעים מלהסתמך על דין עומד מרובה, ויש בזה חשיבות גדולה בשביל כשרות טובה.

[האופנים שמשמשים היום בדין פי תקרה, הם בעירובים פרטיים בבנינים, שבהם פחות מצוי החששות הנ"ל, כגון בשאלה שנשאלנו שבוע זה מבית כנסת שפתוח לרחוב, והמדרגות שבכניסה אין בהם שיעור מספיק לניחשב מחיצה, האם מותר לטלטל ברחבה שלפני הפתח. במקרה זה בדקנו שהתקרה בנויה בצורה כשרה לפי דיני פי תקרה, ולא שייך בה את החששות הנ"ל, ואמרנו להם שמותר לטלטל שם עד סוף התקרה, מדין פי תקרה יורד וסותם].

כמה נידונים בצורת הפתח מעמודי התקרה

אבל לאחר התבוננות נראה שיש בפתחי החניה דין צורת הפתח, משום שיש הרבה עמודי בטון וקורות בטון שמחזיקות את החניון שמעליו, והעמודים עמדו בדיוק בתחילת הפתחים ובסופם. דבר נוסף שבדרך כלל התקרה ישרה, ואז יש בעיה לחשיב את התקרה למשקוף של הפתח [בדברי המשנ"ב סו"ס שמ"ו משמע שמכשיר כאשר העמודים סמוכים לסוף התקרה, והחזו"א (סי' קי"א סק"ה) חולק ופוסל]. אבל כאן היו גם קורות בטון בולטות כלפי מטה מהתקרה, אם כך הרי יש כאן צורת הפתח.

עדיין יש לשאול, כיון שהעמודים והקורות לא נעשו לשם צורת הפתח, אין להם דין מחיצה. אבל בחזו"א (סי' קי"א) מבואר שגם דבר שלא נעשה לשם צורת הפתח, יכול להיות כשר אם יחשבו עליו לשם כך, ואפילו מחשבה של אדם אחר שאינו בעלים של המקום, יכול להחיל על זה דין צורת הפתח. לפ"ז אמרנו שאנו מחשבים ומיחדים עכשיו לשם צורת הפתח, ובכך העירוב יהיה סגור בלי לעשות משהו נוסף. [ובשיעורי העירובין ביארנו בדברי החזו"א שם, שדבר שנעשה לפתח רק לא כיוונו שיהא בו דין צורת הפתח, כגון כניסה לחניה, אפילו מחשבה אינו צריך. ואכמ"ל].

במקרה זה החלו לדון עוד כיון שהעמוד מצופה בבד גדול לכל גובה העמוד מלמטה, יוצא שהעמוד מוקף במחיצה, ולכאורה זה דומה למש"כ המשנ"ב (סי' שס"ג ס"ק ק"ג) שאם העמיד אחד מהעמודים בתוך מקום מוקף מד' רוחותיו, אינו כשר כלל. אבל גם בענין זה יש להכשיר את העמודים הנ"ל, משום שהמשנ"ב דיבר כשיש שיעור מקום מאחורי המחיצה, ויוצא שהעמוד במקום אחר, משא"כ כאן אין שום מקום מאחורי הבד, אלא היא רק עוטפת את העמוד, והבד בעל כביכול לעמוד. כמו כן יש מקום להגיד שהבד ייחשב פרוח כלחי או כעמוד מצד עצמו, [וכיון שהוא מתוח על הקיר, אינו מתנדנד ברוח]. אלא שיתכן שאע"פ שכשר למחיצה, אינו כשר ללחי של צורת הפתח, משום שבצורת הפתח יש דין שהלחי יהיה ראוי להעמיד דלת קלה כגון של קש, והבד היה נקרע אם יחברו אליו דלת קלה. [ובמק"א ביארנו מה זה שונה מטיח על הקיר שכשר ללחי, אע"פ שהטיח מצד עצמו לא יכול להחזיק דלת ללא תמיכה בקיר, ע"ש בשער הציון (סי' שס"ג ס"ק כ"ב)].

דין זה הוא אחד מתוך עשרות מקומות שהיה צורך לדון בכשרות להקמת העירוב, ובכל דבר צריכים לחשב את כל פרטי ההלכות הרבות, ואנו מביאים קצת מהם בגליונות אלו, על מנת להחכים את הקוראים בלכה למעשה, שידעו כולם לעשות את העירובים כהלכה, ולברר ולשאול את הרבנים המומחים לעניינים אלו ומתמצאים בנידונים המעשיים עם פסקי גדולי ההוראה.

לשיעורי הדרכה דיגיטליים - מכון הלכה למעשה - A532534735@GMAIL.COM